

szabályok

(Vmari, 2010.07.30 08:26)

Mindig zavarba jövök amikor a nyelvtani szabályokról van szó, ugyanis bevallom, annak idején legtöbbször nehézséget okozott ezek bemagolása.

Ha megakadok, ehelyett elkezdem ízelgetni a bizonytalankodásom tárgyát, legyen az vessző, -k, -m végződés, j, vagy ly, hosszú, vagy rövid magánhangzó, bármi.

Azt viszont megfigyeltem, hogy ha vitába keveredem a helytelen írás, vagy mondás témájában, a vitapartner valami hajdanán agyatlanul bemagolt szabályra szokott hivatkozni és eszébe sem jut a józan paraszti esze szerinti szóízlelgetés.

lipczetti@gmail.com

(B.B., 2010.07.28 17:44)

Volt nekem egy tanítóm gyermekkoromban, aki a magyar nyelven és történelmen kívül megtanított még a tisztességre, tiszteletre, becsületre, szorgalomra, igazmondásra, empátiára, lojaltásra és még nagyon sok mindenre. Többek közt még arra is, hogy ha valamihez nem értek ne szóljak bele. Előbb meg kell tanulni a szabályokat és meg kell tanulni helyesen írni, aztán lehet véleményt alkotni.

TOVÁBBFEJLŐDÉS

(Tamáska-Varga Ákos, 2010.07.28 08:32)

Kedves Fritzi!

Köszönöm, hogy figyelmeztet tanítói feladataimra. Íme, most is azzal foglalkozom:

Az ikes igéket Ön tudja rosszul. A pontos meghatározás: Az ikes ragozás jelen idejű, egyes számú alakokban, mindhárom igemódban érvényesül (-m, -l, -ik): Eszem, eszel, eszik, egyem, egyél, egyék, enném, ennél, ennék.

Az ikes ragozást az általános és határozott ragozás mellett és nem helyette használjuk - ezt én nem mondtam. Viszont kizorulóban van az irodalmi nyelvből, hagyományként tiszteljük, őrizzük.

Tárgyas és tárgyatlan ragozás NINCS! - ahogyan Ön állítja. Vannak tárgyas és tárgyatlan igék: rajzol (tárgyas), hull (tárgyatlan).

A kétféle ragozást régen úgy hívták: alanyi és tárgyas. Az elnevezések nem pontosak, hiszen az alanyi ragozású igének is lehet tárgya, ezért átnevezték általános és határozott ragozásnak.

"A tárgyas ragozás eltűnőben van..." -nem tudom, ezt honnan veszi.

A parasztbácsik, egyszerű emberek, ízes, romlatlan beszédét TISZTELEM, sőt gyakran IDÉZEM. Nem

tudom, honnan veszi, hogy őket akarom bántani.

A köznyelv viszont az irodalmi nyelv beszélt változata, érvényes Erdélyben és Amerikában is. Ennek sérüléseitől óvok mindenkit. De nem mondtam ellent a változatos szókincs, nyelvjárások fontosságának.

Valószínű, egyet akarunk mi, kedves Fritzi, csak valahogy nem értjük egymást.

Úgy érzem a levelekből, mintha Magyarországon egy romlott nyelvet beszélnénk (amit én mai magyar nyelvnek vagy köznyelvnek hívok), és határainkon túl beszélnek és őrzik az igazi, tiszta nyelvet.

Higgye el, én nemcsak szeretem anyanyelvemet, de ismerem is. Erre nem vagyok büszke: így hozta a sors, ez a tanult szakmám, mesterségem, hivatásom.

Ezért inkább tanuljon, fejlődjön tovább, mielőtt hibás tételeket fogalmaz meg. És kérdezzen bátran.

Tisztelettel

Ákos

Ákosnak

(Fritzi, 2010.07.27 23:13)

Nagyon sajnálom, hogy írásaim legtöbbszörrel nem tud mit kezdeni. Számomra ez azt jelenti, hogy az első elolvasás után félre is tette. Sajnálom, hogy éppen egy tanító, akinek a következő generációk nevelése és tanítása volna a feladata, csak azt fogadja el, amit eléje tettek a képzéseken - valakik. Amit nem tettek eléje - az nincs. Ha pedig valaki leírja, Ön válaszol a tudományoskodás elefántcsonttornyából lövöldözi a tudományokat.

Ezen a helyzeten az sem változtat, hogy az általam javasolt megoldások nagy részét helyesnek és elfogadhatónak tartja.

Csak a magyar nyelvről van szó. Arról a nyelvről, amely hosszú évezredek kibírt, de ezt az utolsó 150 évet, hiába öklendezi és hányja ki a ráerőszakolt "tudományt", lehet, belepusztul. Hiszen a "mai magyar nyelvvel" a magyar nyelv szerkezetét törik szét a mai Magyarországon. Mi történne, ha Önök - a tudományok művelői - leszállnának az egyszerű nép közé, s figyelmesen hallgatnák, hogyan beszél a nép a nyelvet? S az ő nyelvhasználatukhoz igazítanák a tudományt.

Nem a trágárságot kell ostromozni, hanem megmutatni, hogy a magyar nyelvnek micsoda mélységei, szerkezeti sajátosságai vannak, s micsoda többévezredes bölcsesség és kifejezőkészség rejlik az egyszerű parasztok nyelvében és gondolataiban, amelyet ez a nyelv tükröz.

Nem a "mai magyar nyelvről" beszélek. Mert ez csak a trágárság, sivár lelkület tükröződése.

Ami az ikes igéket illeti, az Ön példája teljes mértékben hibás.

Lehet, hogy régen jártam iskolába, de a magyar nyelvtant nagyon szerettem és meg is tanultam. A "rosszul szerzett vagy hiányos ismeretek" nem énrám vonatkoznak.

Annak idején az igéknek kétféle ragozása volt : tárgyas és tárgyatlan. Ez megfelel az ön fölosztásának is, miszerint van általános és határozott.

(Lehetséges azonban, hogy ebben tévedek. A tárgyas ragozás is eltűnőben van a mai Magyar Köztársaságban, mint annyi minden magyar nyelvi jellegzetesség).

Az ikes igéket azonban ön teljesen megszünteti azzal, hogy gátlástalanul besorolja ide is oda is. Az ikes igére jellemző, hogy első személyben "m" -mel végződik. Tehát :

1 én eszem

2 te eszel

3 ő eszik, iszik, alszik, fürdik, mosdik, napozik, stb.

Ezeket az igéket nem lehet összemosni az olyan igékkel, mint amilyenek a: viszek, főzök, látok

Ami a "valós" kifejezést illeti, ez is csupán néhány éve tűnt föl. Természetes, hogy kialakult más értelme is. Olyan ez, mint a "két óra magasságában".

Mikor először hallottam előben egy titkár nő szájából, meg kellett kérdezniem, mit jelent. Két óra múlva, vagy délután kettőkor. Nos, délután kettőkor - hangzott a válasz. Azóta tudom.

Az ilyen és ehhez hasonló újkeletű kifejezések azonban nem jönnének létre, ha az iskolákban klasszikus magyar irodalmat olvastatnának a gyerekekkel, akár az órákon is, s ott tanulnák meg használni a magyar szavakat, ismernék meg a magyar szókinccst, és tárulna föl előttük az a tömör nyelvi szerkezet, amit az Ön óráin az ilyen - Ön által leírt hozzászólásokhoz hasonló szövegek láttán undorral elfordulnak.

Írásom javító szándékú. Próbáljon a leírtakon elgondolkozni, és továbbfejlődni.

Jóváhagyás

(>Zoli<, 2010.07.27 21:27)

Kedves Ószkatona!

A mondanivalód cikként való megírását jóvá hagyom! Magam is visszatérek majd erre ha "levegőt kapok".

Előrebocsájtom

(Ószkatona, 2010.07.27 21:04)

Az ügy sürgőssége miatt, előrebocsájtom hogy erről a témáról szeretnék egy pár, szerintem fontos de egyesek számára népszerűtlen, szót szólni. Saját népszerűségemmel (vagy népszerűtlenségemmel) nem sokat töröm magam mert fontosabbnak tartom kimondani a (szerintem) kimondanivalót. Ugyanakkor, senkit sem akarok elidegeníteni vagy elhidegíteni nézetemmel ami egyesek számára egyedinek, sőt, megdöbbentőnek tűnhet. Ha van itt aki erre a kihívásra - mármint a tervezett cikk érdem-szerinti fogadására - nincs lelkileg és szellemileg fölkészülve, azt előre megkérem, ne olvassa el azt mindaddig

amíg saját maga nem elmélkedett anyanyelvünk szerepén. Zoli jóváhagyásával, mondanivalóm idővel cikként fog megjelenni.

Elhamarkodott döntés!

(>Zoli<, 2010.07.27 19:50)

befagyasztva, vagy?

Sajnálom de belátom, hogy ezt a rovatot elhamarkodtam. Most csak annyit, hogy ez a rovat ÍGY nem fog tovább folytatódni. Itt megállt mondok! Alig pár napja indult ez az elhamarkodott rovat amit Ákos kért maga számára, és én el is fogadtam, majd fel is ajánlottam neki. Azóta alig tudom a posta ládám használni a rengeteg levéltől ami hozzám érkezik. Nem beszélve a hozzászólásokról. Nem így képzeltem el! Ha írok neki félremagyarázza mondanivalómat de nem csak az enyémet! Vagy nem érti vagy nem is arra figyel. Több bajt okoztam három nap alatt ennek a honlpanak "a mai magyar nyelvvel" mit elejétől vagyis 2008 márciusától idáig.

Nem ez volt a célom induláskor. Segítséget és nem paracsokat kértem! A MTA itt nálam nem fog irányítani sem a küldöttei! Ha valaki a kezdeti szándékomat ezt félreértelmezte a saját szakállára, nem tehetek sokat, de erről majd a jövőben a magánpostámon tárgyalunk.

Vagy tüzetesen letárgyaljuk előre mielőtt tovább megyünk mit akarunk, vagy nincs mit tárgyalni!

gyulayoyo@yahoo.com

(ygyula, 2010.07.27 15:21)

Őszkatonának. Olyan közegben dolgozom, ahol naponta ilyen dolgokat javítok, átírok, s bizonyos szövegekben akár az általam említett eltérések (is) zavart okozhatnak. Ezért írásom nem rosszindulatú, hanem pontosító szándékú, és csak a feldolgozott témával kapcsolatos. Példában a biciklivel: azért még megbüntethet a rendőr. Stílusom, hál istennek, korom ellenére megmaradt ilyen csípkelődősnek, amit nem bánok. Lehet sok ellenséget szerzek, de a barátok igaziak. Tisztelettel YGyula

MEG KELL TANULNI!

(Tamáska-Varga Ákos, 2010.07.27 13:41)

Kedves Fritzi!

Köszönöm javító szándékú írásait. Legtöbbjükkel nem tudok mit kezdeni. Gondolatainkat számos formában rögzíthetjük, így az Ön által javasolt megoldások nagy része is helyes és elfogadható.

Néhány megjegyzéséhez viszont szükséges magyarázatot fűznöm. E megjegyzések ugyanis tájékozatlanságból fakadnak, és alaposan félrevihetik a honlap olvasóit:

1. Ikes igék.

Az ikes igék bonyolult rendszere, a folytonos változás egy külön előadás tárgya. Egyelőre azért nem írok róla, mert fontosabbnak tartom az alapvető nyelvi hibák kiküszöbölését, melyek tömegével jelennek meg a hozzászólásokban. Ebben szeretnék segíteni mint szakember. Szóval, csak szépen sorjában.

Az ikes igék szerepe és jelentősége napjainkban teljesen más, mióta megjelent nyelvünkben az általános és határozott ragozás.

ÁLTALÁNOS: Viszek, eszek, főzök, látok VALAMIT vagy VALAKIT.

HATÁROZOTT: Viszem, eszem, főzöm, látom AZT vagy ŐT.

Az Ön által javasolt alakzat (jelenséget átugrom) teljesen hibás.

Írásomban általános ragozásról van szó: egy-egy jelenséget átugrok. Más lenne a helyzet ekkor: Azt (a konkrét) jelenséget átugrom. Ez már határozott ragozás.

Az ikes igéket ma már elsősorban hagyománytiszteletből használjuk. Tegyük is! Csak közben figyeljünk a fentiekre is.

2. Helyesírásunk betűíró, latin betűs, hangjelölő és értelemtükröző írásrendszer.

Ön megütközik az "értelemtükröző" szón. Ez annyit jelent, hogy írásunk különös gondot fordít az alábbiakra: A szóalakokban feltüntetjük, ezáltal könnyen felismerhetővé tesszük az alkotó szóelemeket. Változatos írásmóddal érzékeltetjük a tulajdonnevek különféle fajtáit. A külön- és egybeírással megkülönböztetjük a szókapcsolatokat és az összetételeket. Elvásztáskor tekintettel vagyunk a szóhatárookra. Stb. (A magyar helyesírás szabályai - Általános tudnivalók) Egyébként beszélek más nyelveket is.

3. A "valós" szónak több jelentése van. Használjuk "létező" értelemben, a nem létező ellentétéként. Ezt kifogásolja Ön. Létezik viszont további jelentéskör is: "érdemi, lényeges, fontos". Én ebben a vonatkozásban alkalmaztam.

4. Megvakítás - megvakíttatás

Mindkét szóalak helyes, ugyanis mindkét tevékenység létezett a középkorban. Az egyik főnév cselekvő, a másik műveltető igéből képződött. Személyhez kötöten kell tehát vigyázni. Nem mindegy, hogy a király megvakít vagy megvakíttat valakit. Maga végzi vagy mással végezteti a cselekvést.

Kérdéseire továbbra is szívesen válaszolok. Segítek rendbe rakni, rendszerezni és kiegészíteni a rosszul vagy hiányosan megszerzett ismereteket.

Tisztelettel

Ákos

javítás javítás

(Ószkatona, 2010.07.26 19:14)

Kedves Fritzi,

Mindig szívesen olvasom megfontolt soraidat, most is. Nem mondom, elég tisztességesen belenyestél

Ákos írásába. Dicsérem javításodat - persze én csak annak logikájához, jóhangzásához tudok hozzászólni mert a szabályokat nem igen ismerem - de Ákos mondanivalója megnyirbálását ott nem helyeslem ahol annak csomagolást kifogásolod. Én is ismerem a forgalmi szabályokat, tanítottam is (gyerekeimnek, unokáimnak), mégsem jelzem a kanyarodást ha jobbra fordulok, pláne ha két kézzel kell fékeznem (a biciklit). Szomorú lenne ha itt csak lábujjhegyen lépkedhetnénk. Azt nézzük mit mond, ne azt hogy hogyan mondja, még akkor is ha a "hogyan mondjuk" a téma. Természetesen, ha nem értünk egyet mondanivalója tartalmával, az egy egész más ügy - de itt most nem arra utalok.

gyulayoyo@yahoo.com

(ygyula, 2010.07.26 15:18)

Következő piszkálódásom: a tér, a szóköz, az ugrás is írásjel. Bizonyos szabályok rendelkeznek használatáról. A mondat utáni pont (kérdőjel, felkiáltójel) után tér következik. A zárójelek az elhatárolt szövegrész oldalán tapadnak (nincs tér) a szöveghez, a másik oldalon tér van mellettük. Különböző elhatárolt szövegrészek jelölésében több zavar is van, de a szabály az szabály: általában ezek az elhatárolók szimmetrikusak, nem így a magyarban használt idézőjelnél; a belső idézőjelet, vagy másnéven francia zárójelet fordítva használjuk a franci nyelvhez viszonyítva. A szövegben ettől néhol eltérően jelenik meg, például a zárójel, a kérdőjel.

javítás 2.

(Fritzi, 2010.07.25 20:09)

Második fejezet utolsó mondata: "Utalnak a betűkkel ki nem fejezhető beszédbeli sajátosságokra"

Legyünk bátrak, s nevezzük nevén a gyereket : betűkkel kifejezhetetlen beszédbeli sajátosságok...

Példamondatok: " A Szent Korona hatalma isteni eredetű?"

Emlékszem az ilyen kérdőmondatokra. Amikor a mondatot szopránban kellett befejezni. De csak a magyar nyelvtan órákon.

S ha a nyelvtanóráknak vége lett, nyugodtan kérdezhettük egymástól így: A Szent Korona hatalma isteni eredetű-e?

A magyar nyelv ezen jellegzetessége a MTA berkeiben kidobandó. Pedig, ha látogatóba megyek a szomszédba, megkérdezik tőlem : Kérsz-e teát?

Az alábbi hosszú mondat pedig a mai magyarországi magyar nyelvhasználat egyik tipikus példája :

"A középkorban gyakran előfordult a megvakítás, István király és Könyves Kálmán is élt vele; a magvakítás nem egyszerű kínzás volt, hanem az uralkodásra alkalmatlanná tételnek az eszköze."

Ön is érzi, nem jó ez a mondat. Ezért itt a javaslat: "Persze legjobb kikerülni az ilyen hosszú mondatokat és kisebb egységekre tagolni."

Talán nem kellene az igéket oly nagy erővel irtani és mindent főnevesíteni. Akkor nem születnének ilyen hosszú, élettelen, sivár mondatok. A példamondat helytelen stilisztikai megoldásairól nem is szólva!!!

Én így írnám :

A középkorban a megvakíttatás gyakori volt. (megvakíttat, nem pedig megvakítás)

Szent István és Könyves Kálmán is alkalmazta. (nem pedig élt vele!)

A megvakíttatás nemcsak kínzás volt, hanem uralkodásra alkalmatlanná tett.

Kazinczy a nyelvújítást német mintára végezte el. Ez lett volna az elnémetesítés elleni tiltakozás? Gyümölcse most érik be : az anyaországi gyökértelen köznyelv elburjánzásával. Nem csoda, ha a lakosság apraja-nagyja fuldoklik a műnyelvben.

A magyar nyelv saját belső törvényei alapján kell, hogy megújuljon. Ehhez pedig a tájszólások ismerete szükségeltetik, nem pedig egy alárendelő indogermán nyelvtant és annak szűk rendszerét erőltetni egy képekben gazdag, szárnyaló gondolkozást lehetővé tevő mellérendelő nyelvre.

Ahhoz, hogy a tudományokat művelni tudjuk, elég ha egy-egy tudományág maga elvégzi ezt a feladatot.

Javaslom Karácsony Sándor nyelvtanát forgalomba hozni, és az iskolákban ezt tanítani.

javítás 1.

(Fritzi, 2010.07.25 19:12)

Kedves Ákos!

Ha már a magyar nyelvről és nyelvhelyességről értekezünk, szeretném tudatni, hogy én szeretem és megbecsülöm az ikes igéket. Nemcsak azért, mert régi hagyományokat őriz, hanem mert én a mai magyar nyelvben is kötelezőnek tartom használatát.

tehát :

első bekezdés második sor : "jelenséget átugrok"
helyesen így van: jelenséget átugrom.

első bekezdés harmadik sor : "bátran kérdezzetek rá a részletekre."
helyesen: bátran kérdezzetek a részletekről, vagy kérdezzétek a részleteket.
A magyar nyelv tömör, szabatos, pontos.Fölösleges a "ra,re" duplázása

Első bekezdés negyedik sor : "valós kérdéseken"

Az utóbbi években elharapódzott a "valós" kifejezés. Olyasmi ez, mint gyerekkoromban a néhány évig

mindenre használt "állati", "isteni", "tök", ...stb.

Ha létezik valós kérdés, akkor léteznie kell a valótlan kérdésnek is. Ami - mivel valótlan - nincs is. Tehát: ha abból indulunk ki, hogy a magyar nyelv tömör, pontos, akkor elég csak a kérdést föltennünk sőt, talán elég volna csak kérdeznünk.

Második bekezdés első mondata: "A magyar nyelv értelemtükröző nyelv."

Elgondolkoztató. Ezek szerint a magyar nyelv értelmet tükröz. Nem tudom Ákos kedves, beszél-e más nyelveket a magyaron kívül? Miért gondolja, hogy más nyelvek nem tükröznek értelmet? Vagy a magyar nyelvnek már ennyire szüksége vona védelemre? Föltételezi-e valaki, hogy a magyar nyelv nem tükröz értelmet?

Vagy inkább mást akart mondani? Vajon mit? Szeretném megkérni, hogy ezt az értelemzavaros fogalmat egy kicsit körülírná, hogy megtaláljuk az igazi magyar kifejezést arra a gondolatra, amit közölni akar.

A magyar nyelvről én annyit tudok, hogy logikus nyelv, mellérendelő (ellentétben az európai nyelvekkel), és régebben a képek voltak jellemzőek. Természetesen a mai magyarországi nyelvhasználat a képeket a köznyelvvvel kiirtja, a nyelvet, szóincset elsivárosítja. Ennek az ékes példája a főnti kifejezés is.

Nincs

(Boncsa, 2010.07.25 10:35)

Ákos, pont erre volt szükségem! Többet felejtettem, mint gondoltam! (A "mint" elé most kellett vessző?)